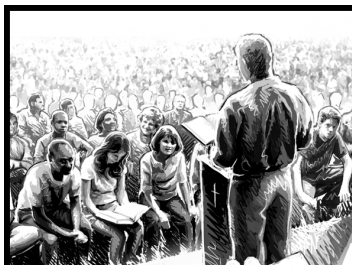

Identita

Téma 3

ČO JE VLASTNE CIRKEV?

Prehľad:

Budeme sa aj naďalej pasovať s identitou cirkvi. Pomocou pozorného štúdia toho, ako sa s ňou v Biblii zaobchádzalo, spoločne objavíme, čo pisatelia Pisma mysleli pod slovom *ekklesia*, čo je grécky výraz pre *cirkev*. V tejto téme si spresníme naše poznatky o podstate cirkvi a aký to má dopad na naše životy.

Ciele:

Pomôcť zborovým vedúcim :

- Pochopiť biblické významy slova *ekklesia* (cirkev).
- Preskúmať dôsledky plynúce z lepšieho porozumenia slova *ekklesia*.
- Povzbudiť zúčastnených, aby si viac cenili svoj zbor.
- Navrhnuť postup, ktorý bude komunikovať ústredné miesto cirkvi vo svete.

Možné výsledky:

Zboroví vedúci:

- Získajú plnšie porozumenie významu a dopadov biblického slova *ekklesia*.
- Budú schopní viac si ceniť svoj zbor.
- Navrhnuť plán, ktorý bude vyjadrovať/komunikovať ústredné miesto cirkvi vo svete.

KROK 1: POCHOPENIE TÉMY

Na ktoré hlavné otázky sa treba zamerať?

Hlavné prvky témy

Čo je cirkev? Je cirkev miestnym zhromaždením veriacich? Sú to všetci kresťania od Letníc až doteraz? Sú to všetci veriaci, ktorí kedy žili? Sú to všetci veriaci v Krista po celom svete? Sú to všetci kresťania v danom meste? Je zhromaždenie cirkvou? Dajú sa za cirkev považovať bohoslužby alebo kresťania zhromaždení kvôli nejakému konkrétnemu účelu? Mali by sme cirkev opisovať ako inštitúciu, ako telo Kristovo, ako organizmus, zbor, zhromaždenie, komunita, spoločenstvo či nejako ináč? Ako sa v Biblii používa grécke slovo pre cirkev, *ekklesia*? Čo presne znamená?

Výroky

(Výroky sú vyjadrenia, ktoré ťa majú prinúť k rozmyšľaniu nad témou. Môžu, ale nemusia odzrkadľovať biblickú múdrosť.)

„OK, deti, oblečte sa. Je čas ísť do kostola.“

„Miestne zbory ako zhromaždenie veriacich sú jediná pravá cirkev. ‚Všeobecná‘ cirkev je púhou teologickou predstavou; nie je skutočná.“

„Miestny zbor je Božia kancelária vo svete, ktorá vybavuje Božie záležitosti. Ktorýkoľvek vzťah či záväzok spočívajúci na všeobecnej cirkvi sa musí napokon zrealizovať skrze miestnu pobočku. Pozorné štúdium Božieho zjavenia v Novej Zmluve jasne ukazuje, že tieto miestne zbory majú v Božej mysli veľkú dôležitosť a sú prostriedkom, cez ktorý má byť naplnený Boží plán.“

„Cirkev je tam, kde sú v Kristovom mene zhromaždení dvaja či traja.“

„Cirkev nie je budova, sú to ľudia.“

„Ježiš, áno. Cirkev, nie.“ – Nálepka na aute

Príklad zo života**Miki a Gabika**

Miki a Gabika majú štyri deti, ktoré sami vyučujú doma. Ich vekové rozpätie je 2-12 rokov, zatiaľ čo Mikimu a Gabike ťahá na štyridsiatku. V poslednom čase zažívali nespokojnosť s miestnym zborom, a tak sa rozhodli mať „zhromaždenie“ v nedeľné rána spolu doma. Vy sa s nimi stretnete ako jeden z vedúcich vášho zboru, aby ste s nimi prediskutovali, prečo sa rozhodli zbor opustiť. Počas rozhovoru vám položia otázku, či je biblicky vhodné, aby ich rodina bola ich „zhromaždením“.

Vilo

„My máme náš zbor veľmi radi. Naozaj ma hnevá, keď vynecháme čo i len jednu nedeľu. Vilo, aj ty si kresťan. Do akého spoločenstva chodíš?“

„Nechodím nikam.“

„Prečo nie?“

„Mám takú skúsenosť, že kostoly sú plné pokrytcov, ktorí sa vždy oblečú čo najkrajšie a tvária sa ako príjemní ľudia. Bohoslužby sú nudné a hudba je jednotvárna. Ježiša mám rád a rád sa rozprávam s inými kresťanmi. A tak čo sledujem kresťanské vysielanie, kde sú takí super rečníci ako Chuck Swindoll. A vždy v pondelok večer chodím na biblické prednášky, napríklad do Metra. A v nedeľu ráno som aj tak vždy dosť unavený. A cirkev je predsa tam, kde sa zídu kresťania. Či nie?“

„Nuž neviem, Vilo, neznie mi to príliš dobre.“

„Kde je problém?“

„Neviem, ale spýtam sa na to niektorého z vedúcich v mojom zbore.“

Teraz, keď ste sa pozreli na *Hlavné prvky témy, Výroky a Príklad zo života*, ktoré sú tie hlavné otázky, ktorým sa je potrebné venovať, aby ste pochopili túto tému?

KROK 2: ŠTÚDIUM PÍSMO

Čo o tejto téme hovorí Biblia?

Roztriedte si rôzne použitia slova *ekklesia*. Snažte sa vyhnúť tomu, aby tento termín mal vo všetkých oddieloch úplne rovnaký význam. Poskytnite mu pružnosť akú majú bežné slová v našej slovenskej slovnej zásobe. Keď definujeme slová v Biblii, je užitočné vedieť, že biblické výrazy boli v tej dobe obyčajnými slovami, ktoré sa používali v bežnej reči. Nie sú to technické výrazy. Častokrát sa slovo dá použiť viacerými rôznymi spôsobmi (napr. v slovenčine slovo „koruna“ môže byť jednotka platieb, kráľovská ozdoba hlavy, aj vrchná časť stromu.) O význame slova najlepšie rozhoduje kontext. V niektorých prípadoch rôzni pisatelia používajú slová podobným, no nie rovnakým spôsobom. Všimnite si, ako jednotliví autori z Biblie používajú slovo *ekklesia*.

Oddiely

Tu sú vypísané všetky oddiely v Novej Zmluve, kde je použité slovo *ekklesia*, ktoré v gréčtine označuje „cirkev“:

Matúš	16:18	si postavím <i>Cirkev</i>
	18:17	povedz to <i>cirkvi</i> . Ak by neposlúchol ani <i>cirkev</i>
Skutky	5:11	Celej <i>cirkvi</i> sa zmocnil veľký strach
	7:38	On bol vtedy v <i>zhromaždení</i> ľudu na púšti
	8:1	<i>cirkvi</i> v Jeruzaleme
	9:31	<i>Cirkev</i> mala pokoj v celom Judsku,
	11:22	jeruzalemská <i>cirkev</i>
	11:26	ostali v tamojšej <i>cirkvi</i>
	12:1	položil ruky na niektorých z <i>cirkvi</i>
	12:5	ale <i>cirkev</i> sa zaňho ustavične modlila
	13:1	V antiochijskej <i>cirkvi</i>
	14:23	v jednotlivých <i>cirkvách</i> ustanovili starších
	14:27	<i>zhromaždili cirkev</i>
	15:3	Ich teda vyslala <i>cirkev</i>
	15:4	privítala ich <i>cirkev</i>
	15:22	starší spolu s celou <i>cirkvou</i>
	15:41	posilňoval <i>cirkvi</i>
	16:5	A tak sa <i>cirkvi</i> upevňovali
	18:22	vystúpil, pozdravil <i>cirkev</i>
19:32	v <i>zhromaždení</i> panoval dokonalý zmätok	
19:39	vyrieši sa to na zákonom <i>zhromaždení</i>	
19:40	rozpustil <i>zhromaždenie</i>	
20:17	starších <i>cirkvi</i>	
20:28	aby ste pásli Božiu <i>cirkev</i>	
Rim	16:1	je aj diakonkou <i>cirkvi</i>
	16:4	všetky <i>cirkvi</i> z pohanov.
	16:5	<i>cirkev</i> v ich dome.
	16:16	Pozdravujú vás všetky Kristove <i>cirkvi</i> .
16:23	hostiteľ môj i celej <i>cirkvi</i> .	
1Kor	1:2	Božej <i>cirkvi</i>
	4:17	učím všade v každej <i>cirkvi</i>
	7:17	Tak to prikazujem vo všetkých <i>cirkvách</i> .
	10:32	ani Božej <i>cirkvi</i> ,

	11:16	ani Božie <i>cirkvi</i>
	11:18	keď sa schádzate v <i>cirkvi</i>
	11:22	znevažujete Božiu <i>cirkev</i>
	12:28	A v <i>cirkvi</i> Boh niektorých ustanovil
	14:4	kto prorokuje, buduje <i>cirkev</i> .
	14:5	aby sa budovala <i>cirkev</i> .
	14:12	na budovanie <i>cirkvi</i> .
	14:19	v <i>cirkvi</i> však chcem radšej prehovoriť
	14:23	celá <i>cirkev</i> zišla
	14:28	nech mlčí v <i>cirkevnom</i> zhromaždení,
	14:33	Podľa zvyku vo všetkých svätých <i>cirkvách</i>
	14:34	nech v <i>cirkevnom</i> zhromaždení mlčia.
	14:35	aby žena v <i>cirkevnom</i> zhromaždení hovorila.
	15:9	som prenasledoval Božiu <i>cirkev</i> .
	16:1	ako som to prikázal <i>cirkvám</i> v Galácii.
	16:19	<i>cirkvi</i> Ázie... aj spoločenstvo <i>Cirkvi</i> v ich dome.
2Kor	1:1	<i>cirkvi</i> Božej v Korinte
	8:1	sa dostalo <i>cirkvám</i> v Macedónsku.
	8:18	získal chválu vo všetkých <i>cirkvách</i> .
	8:23	sú apoštolmi <i>cirkví</i> ,
	8:24	a pred <i>cirkvami</i>
	11:8	Iné <i>cirkvi</i> som ochudobnil
	11:28	starosť o všetky <i>cirkvi</i>
	12:13	v porovnaní s ostatnými <i>cirkvami</i>
Gal	1:2	<i>cirkvám</i> v Galácii:
	1:13	a ničil Božiu <i>cirkev</i> .
	1:22	<i>cirkvi</i> v Judsku
Ef	1:22	Jeho však, ako hlavu nad všetkým, dal <i>Cirkvi</i> ,
	3:10	skrže <i>Cirkev</i>
	3:21	sláva v <i>cirkvi</i> a v Kristovi Ježišovi
	5:23	ako je ak Kristus... hlavou <i>Cirkvi</i> .
	5:24	Ako je <i>Cirkev</i> podriadená Kristovi,
	5:25	ako aj Kristus miloval <i>Cirkev</i>
	5:27	aby si pripravil <i>Cirkev</i> slávnú
	5:29	ako aj Kristus <i>Cirkev</i> ,
	5:32	vzhľadom na Krista a <i>Cirkev</i> .
Flp	3:6	horlivý prenasledovateľ <i>cirkvi</i>
	4:15	ani jedna <i>cirkev</i> nemala účasť na mojich
Kol	1:18	hlavou tela, <i>Cirkvi</i> .
	1:24	pre dobro jeho tela, ktorým je <i>Cirkev</i> .
	4:15	<i>cirkev</i> , ktorá je v jej dome.
	4:16	v <i>cirkvi</i> v Laodicei
1Tes	1:1	tesalonickej <i>cirkvi</i>
	2:14	napodobňujete Božie <i>cirkvi</i> ,
2Tes	1:1	tesalonickej <i>cirkvi</i>
	1:4	v Božích <i>cirkvách</i>
1Tim	3:5	sa bude starať o Božiu <i>cirkev</i> ?
	3:15	<i>cirkev</i> živého Boha
	5:16	aby <i>cirkev</i> nebola zaťažaná
Flm	1:2	<i>cirkvi</i> , ktorá je v tvojom dome:
Heb	2:12	uprostred <i>zhromaždenia</i>
	12:23	k <i>zhromaždeniu</i> prvorođených
Jk	5:14	Nech si zavolá starších <i>cirkvi</i>
3Jn	1:6	Oni vydali pred <i>cirkvou</i> svedectvo

Zj	1:9	som už <i>cirkvi</i> napísal
	1:10	vyučuje ich z <i>cirkvi</i> .
	1:4	Ján siedmim <i>cirkvám</i> ,
	1:11	siedmim <i>cirkvám</i> :
	1:20	anjeli siedmich <i>cirkví</i> ... to je sedem <i>cirkví</i> .
	2:1	Anjelovi <i>cirkvi</i> v Efeze
	2:7	Duch hovorí <i>cirkvám</i> .
	2:8	Anjelovi <i>cirkvi</i> v Smyrne:
	2:11	Duch hovorí <i>cirkvám</i> :
	2:12	Anjelovi <i>cirkvi</i> v Pergame
	2:17	Duch hovorí <i>cirkvám</i> :
	2:18	Anjelovi <i>cirkvi</i> v Tyatirách
	2:23	všetky <i>cirkvi</i> spoznajú,
	2:29	Duch hovorí <i>cirkvám</i> .
	3:1	Anjelovi <i>cirkvi</i> v Sardách
	3:6	Duch hovorí <i>cirkvám</i> .
	3:7	Anjelovi <i>cirkvi</i> vo Filadelfii
3:13	Duch hovorí <i>cirkvám</i> .	
3:14	Anjelovi <i>cirkvi</i> v Laodicei	
3:22	Duch hovorí <i>cirkvám</i> .	
22:16	aby vám v <i>cirkvách</i> svedčil	

KROK 3: NAHLIADNUTIE DO INÝCH ZDROJOV **Čo sa môžeme naučiť od iných autorov?**

„Pavlovo použitie slova *kirkev/Ekklesiá*,“ Kevin Giles.

Úryvok z 5. kapitoly v knihe *What on Earth Is the Church? An Exploration in New Testament Theology*, strany 113-121. Copyright © 1995. V origináli použité s dovolením InterVarsity Press, Downers Grove, IL. Všetky práva vyhradené.

„*Cirkev = Zhromaždenie*“

Zo Správy predsedu Rady Cirkvi bratskej Jána Henžela na Konferencii Cirkvi bratskej 2012.

Rôzne definície slova *ekklesia*.

Odkazy na viaceré zdroje, ktoré obsahujú definíciu slova *ekklesia* sú spomenuté priamo v texte tohto článku.

Pavlovo použitie slova cirkev / ekklēsia

Kevin Giles

V túžbe, aby Pavol hovoril sám za seba, nezačínáme s nijakým dopredu daným pohľadom na to, čo pre neho znamenalo slovo *ekklēsia*, alebo ako ho používal. Pavlovmu zmýšľaniu dokonca mohla byť úplne cudzia akákoľvek odlišnosť lokálnych a univerzálnych použití. Musíme sa však snažiť o to, aby Pavol hovoril sám za seba. Čo sa týka východiskového bodu, ktorý je pre dosiahnutie objektivity tak kľúčový, bolo by najlepšie začať tam, kde začína sám Pavol.

Keď Pavol opisuje svoj starý život prenasledovateľa, spomína svoje útoky na „cirkev Božiu“ (Gal 1:13; 1Kor 15:9; porovnaj s Flp 3:6). Podstatnou otázkou nie je to, či sa takýmto menom označovali už sami raní kresťania, alebo ich tak označil Pavol. To, čo si treba skutočne všimnúť je, že sám Pavol nazýva tých, ktorých prenasledoval, „cirkvou Božou.“ Začína s presvedčením, že tí, ktorí ho predchádzali v Kristovi, sa oprávnene nazývali „*ekklēsia*/cirkev“. A ak tam začína Pavol, mali by sme tam začať aj my, ak teda chceme správne porozumieť tomu, akým spôsobom toto slovo používal.

Kým sa však začneme zaoberať touto záležitosťou, treba povedať, že raní kresťania sa spravidla stretávali v domoch.¹ Až v polovici tretieho storočia kresťania začali naozaj vlastniť objekty, ktoré používali na stretnutia. O množstve kresťanov, ktorí sa mohli naraz zhromaždiť, rozhodovala v tých časoch veľkosť domovov. Murphy O'Connor poznamenáva, že dokonca aj do tých najväčších domov by sa zmestilo maximálne päťdesiat ľudí.² Najpravdepodobnejšie počet ľudí zhromaždených vo väčšine domov bol dvadsať až tridsať. Keď sa teda v akomkoľvek mes-

te či oblasti počet kresťanov zvyšoval, zvyšoval sa zároveň s ním aj počet domácich skupiniek. V Korinte sme schopní rozlíšiť minimálne tri „podomové zbory“. Viedli ich Šefanas, Krispus a Gájus, avšak tu, ale aj v Ríme, nachádzame náznaky niekoľkých ďalších podomových zborov.³ V dlhom zozname ľudí, ktorých Pavol necháva pozdravovať v poslednej kapitole listu Rimanom, sa bezpochyby nachádzajú mnohí, ktorí boli vedúcimi/hostiteľmi podomových zborov.

Prví židovskí veriaci ako Božia cirkev

Viackrát sa Pavol o tých, ktorí ho predchádzali v Kristovi, vyjadruje ako o „cirkvi.“ Dvakrát píše, že „prenasledoval cirkev Božiu“ (1Kor 15:9; Gal 1:13) a raz píše o „cirkvi“ (Flp 3:6). Takisto hovorí o „cirkvách v Judsku“ (Gal 1:22) a s určitou obmenou pri použití tohto slova aj o „Božích cirkvách, ktoré sú v Judsku“ (1Tes 2:14; porovnaj s 1Kor 11:16; 2Tes 2:14). Pavol očividne zastával názor, že kresťanská komunita v Jeruzaleme spolu s ďalšími kresťanskými komunitami v Palestíne⁴ sú právom nazývané „cirkvou“ či „cirkvou Božou.“ Niektorí učenci tvrdia, že tu aspoň používa pomenovanie, ktorým samých seba označovali raní židovskí veriaci,⁵ ale iní toto tvrdenie nepovažu-

³ Branick, *The House Church*, strany 9-18; K. N. Giles, *Patterns of Ministry Among the First Christians*, (Melbourne, Collins-Dove, 1989), strana 34; J. M. Peterson, „House-churches in Rome,“ VC, diel 23, 1969, strany 264-72.

⁴ Rozumiem tomu tak, že keď Pavol píše „Judsko“, má na mysli Palestínu. Touto témou a Pavlovým podielom na prenasledovaní sa zaoberá M. Hengel v knihe *The Pre-Christian Paul*, (London, SCM, 1991), strany 68-69.

⁵ Z najnovších vidí H. Merklein, „Die Ekklēsia Gottes“ v H. Merklein (ed.), *Studien zu*

¹ V. P. Branick, *The House Church in the Writings of Paul*, (Delaware, Glazier, 1989).

² *St Paul's Corinth: Text and Archaeology*, (Delaware, Glazier, 1983), strana 158.

jú za presvedčivé.⁶ Spomenutá možnosť sa zdá ako veľmi pravdepodobná, avšak je pre nás nepoužiteľná, nakoľko sa nedá dokázať. V našom prípade Pavol jednoducho takto pomenoval raných židovských veriacich.

Tým, že ľudí, ktorých prenasledoval, nazýva „*ekklēsia*/cirkev [Božia]“, Pavol dáva najavo, že v jeho očiach sa tento výraz vzťahuje na identifikovateľnú skupinu ľudí, ktorá naďalej existuje. „Cirkev“ je to, čo by sme mohli nazvať komunitou. Keď Pavol hovorí o prenasledovaní „cirkvi“, myslí tým, že prenasledoval kresťanov. Takéto pochopenie tohto slova nám diktuje kontext. „Prenasledovanie cirkvi“ je v každom prípade v protiklade k vernosti „Judaizmu.“⁷ Títo prenasledovaní ľudia neboli jedným zhromaždením označeným ako „cirkev“ kvôli tomu, že by sa spolu stretávali na jednom mieste. Lukáš naznačuje, že kým Pavol začal pôsobiť ako prenasledovateľ, existovalo už niekoľko tisíc veriacich – na zhromaždenie by im nestačila ani Bazilika Sv. Petra! Ba čo

---

Jesus und Paulus, (Tubingen, Mohr, (1987), strana 301. Takisto, R. Schnackenburg, *The Church in the New Testament*, strany 114-17. Dôkazy sú nasledujúce:

(1) výraz „prenasledovať Božiu cirkev“ sa zdá byť ustáleným spojením, keďže ho Pavol použije trikrát v troch rôznych epištólach. Merklein vraví, že to znie *ako terminus technicus* pre najranejších židovských kresťanov. (2) Bol by to výraz, ktorý by bol v židovskom prostredí zrozumiteľný. Nazvali sa tak sami muži Kumránu, ktorí o sebe tvrdili, že sú pravý Izrael (1QM 4.10; IQSa 2.4), a používalo sa na označenie Izraela v Starej zmluve (Neh 13:1, porovnaj s Deut 23:2-8; 1Kron 28:8, Mich 2:5). (3) Vysvetľuje to, ako Pavol prišiel k tomuto názvu už v období začiatku misie k pohanom. Keď sa tento výraz rozšíril na Židov mimo Jeruzalem, Pavol, ako apoštol, ktorý považoval spasenie Židov a pohanov za jedno a to isté, jednoducho predpokladal, že všetci veriaci by sa mohli nazývať „Božou cirkvou“ (1Kor 1:2, 10:32; 2Kor 1:1) či jednoducho „cirkvou.“

⁶ Z najnovších, M. E. Thrall, *The Second Epistle to the Corinthians*, (Edinburgh, T.& T. Clark, 1994), strany 89-93.

⁷ Longnecker, *Galatians*, strana 28.

viac, Pavol prenasledoval nielen kresťanov v Jeruzaleme, ako to sám objasňuje (Gal 1:23), a čo Lukáš následne vysvetľuje (Skutky 9:3). Pavlovo použitie takisto naznačuje, že medzi výrazmi „cirkev Božia“ (1Kor 15:9; Gal 1:13) a jej skrátenou formou, „cirkev“ (Flp 3:6), by sa nemal robiť žiaden rozdiel.⁸ Platí tu podobné pravidlo ako pri čítaní synoptických evanjelií. „Kráľovstvo Božie“ a „kráľovstvo“ znamenajú jednu a tú istú vec. Nemusíme takisto brať do úvahy ani výskyt slova *ekklēsia* v jednotnom či množnom čísle; namiesto teológie nám to vysvetľuje gramatika. Keď má Pavol na mysli kresťanov vo všeobecnosti, ako celok, používa jednotné číslo: keď však hovorí o konkrétnych spoločenstvách ako viacerých jednotkách, ktoré nie sú viazané iba na jedno miesto, používa množné číslo. Tieto závery sa však týkajú len toho, ako Pavol používal slovo *ekklēsia*, keď hovoril o najskorších židovských veriacich. Nie je to však smerodajné v tom, ako toto slovo používa v každom ďalších prípadoch. Preto teraz nasleduje prehľad príkladov iných použití slova *ekklēsia* v raných Pavlových listoch.

Pavlovo použitie

1. Všetci kresťania na jednom mieste

Keď Pavol píše konkrétnej skupine kresťanov, vie ich zaradiť ako geograficky, tak teologicky. Píše teda „Božej cirkvi v Korinte... v Ježišovi Kristovi“ (1Kor 1:2) a „tesalonickéj cirkvi v Bohu Otcovi a v Pánovi Ježišovi Kristovi“ (1Tes 1:1; porovnaj s 2Tes 1:1). V druhom prípade Donfield tvrdí, že obom predložkám „v“ by mala byť pripísaná ich plná začleňujúca sila.⁹ Kresťania v Tesalonikách nie sú povolani iba do akéhosi dočasného zhromaždenia, ale do trvalého zjednotenia s Bohom Ot-

---

⁸ Schmidt, *TDNT*, vol. 3, p. 507; Cerfaux, *The Church in the Theology of St Paul*, strana 106.

⁹ Donfield, strany 42-3. Poukazuje na časté použitie gréckeho lokatívneho členu *en* v tejto epištole (1:1, 2:14, 4:16, 5:12).

com a Ježišom Kristom. Avšak v niektorých prípadoch (napr. 2Kor 1:1; Rim 16:1) Pavol zmieňuje iba geografický rozmer. Teologické postavenie tých, ktorí sú nazývaní cirkvou, je snád najjasnejšie vidieť v 1Korintanom 1:2. V liste Korintanom Pavol označuje túto jednu skupinu ľudí hneď troma názvami: sú „Božou cirkvou v Korinte“, „posvätení v Ježišovi Kristovi“ a „Bohom povolani svätí“. Ako sme už poznali, posledné dve označenia kedysi boli výlučným právom Izraela. Tým, že Pavol kresťanov označuje práve týmito menami, ich v podstate rozpoznáva ako pravý Izrael. Ak je to tak, potom aj prvé označenie, „Božia cirkev“, musí iste niesť rovnaký význam. V tomto oslovení Korintanom Pavol označuje toto veriace spoločenstvo ako (pravý) Boží ľud. Cieľová skupina oboch listov Korintanom, oboch listov Tesaloničanom a takisto aj listu Galaťanom sú ľudia, ktorí sú nazývaní „cirkvou“. Keď však Pavol píše kresťanom v Ríme a vo Filipách, zrazu mení svoju terminológiu a oslovuje ich ako „svätých“ (Rim 1:7; Flp 1:1). Nie je však potrebné z toho vyvodzovať nijaké dôsledky, nakoľko sme práve videli, že Pavol dokáže používať toto označenie ako synonymum pre „Božiu cirkev“.¹⁰ To, či sme svätí alebo povolani Bohom, plne závisí na Božej iniciatíve. Je to postavenie dané Bohom. Neexistuje dôvod na to, aby sme v používaní slova *ekklēsia* videli akékoľvek rozdiely.

To, či sa tí, ktorí sú na konkrétnom mieste nazvaní „cirkvou“, niekedy v celom počte „zhromaždili“, nie je dôležité. To, čo sme si doposiaľ všimli nenaznačuje, že by na niektorom mieste cirkev vznikla skrze ľudské združovanie, ale skrze Božie pôsobenie. Keďže aj tie najväčšie domy by nepojali viac, ako päťdesiat ľudí (a list Korintanom poukazuje na niekoľko podomových zhromaždení), spoločné stretnutia sa zdajú

byť nepravdepodobné.¹¹ Čítať toto oslovenie tak, ako keby Pavol mal na mysli jedno stredne veľké až veľké zhromaždenie, ktoré sa pravidelne stretáva, znamená aplikovať na tento text naše súčasné porozumenie fungovania zboru ako farnosti.

Pavlovo použitie slova *ekklēsia* v množnom čísle je v mnohých diskusiách považované za samostatnú kategóriu, avšak takéto delenie nám veľmi nepomáha objasniť, čo má Pavol na mysli. Keď apoštol hovorí o kresťanoch na jednom konkrétnom mieste, používa jednotné číslo. Keď má však na mysli kresťanov, ktorí sú na viac ako iba jednom konkrétnom mieste, alebo ak hovorí o viacerých zboroch, ktoré majú niečo spoločné, používa množné číslo. Množné číslo slova *ekklēsiai* sa v Septuaginte nachádza iba raz (Ž 26:12), avšak Pavol ju používa pravidelne. Najčastejšie používa množné číslo vtedy,

¹¹ Veľa sa hovorilo o Rimanom 16:23, kde sa hovorí o Gájusovi, ktorý bol pre Pavla „hostiteľ môj i celej cirkvi“. Banks, *Paul's Idea of Community*, strana 38, a Dunn v *Romans 9-16*, strana 23 sú presvedčení o tom, že tento text hovorí o spoločných zhromaždeniach viacerých domových zborov, avšak väčšina komentátorov si myslí, že Pavol, ktorý zakúša Gájusovu pohostinnosť, keď píše tento list, chváli Gájusa pre jeho pohostinnosť voči (členom) celej cirkvi keď vznikla táto potreba. Avšak, ak majú Banks a Dunn pravdu, znamená to, že „celá cirkev“ v Korinte v časoch, keď Pavol píše Rimanom v polovici päťdesiatych rokov prvého storočia, nemala viac ako päťdesiat členov, keďže sa vo všeobecnosti vie, že žiadny dom by nedokázal pojať väčší počet ľudí. Keďže sa to zdá byť nepravdepodobné, po tom, čo sa pozrieme na počet ľudí a počet domových zborov, ktoré sú v listoch Korintanom zmienené, interpretácia o spoločných zhromaždeniach musí byť spochybnená. V 1Korintanom 14:23 Pavol takisto hovorí o „celej cirkvi“, no v tomto prípade sa zdá, že myslí na to, keď sa (celá) cirkev zhromaždí. Mohlo by sa zdať, že v Korinte sa toto dialo v niekoľkých podomových zboroch a ako jedno veľké stretnutie. Pozri tak isto aj 1Korintanom 11:17, 20; 14:26, kde podobným jazykom a s podobným cieľom Pavol jednoducho hovorí o tom, „keď sa zídete“.

¹⁰ Podľa P. T. O'Brien, *Commentary on Philippians*, (Grand Rapids, Eerdmans, 1991) strana 45.

keď chce označiť samostatné skupiny kresťanov žijúcich vo viacerých mestách či mestečkách, avšak v rámci konkrétnej oblasti. Preto hovorí o „cirkvách v Galácii“ (1Kor 16:1; Ga 1:2), „cirkvách Ázie“ (1Kor 16:19), „cirkvách v Macedónsku“ (2Kor 8:1) a o „cirkvách v Judsku“ (Ga 1:22). Plurál však používa takisto aj vtedy, keď hovorí o zboroch, ktoré majú spoločné niečo viac, než len geografickú oblasť. Preto hovorí o „cirkvi z pohanov“ (Rim 16:4), „svätých cirkvách“ (1Kor 14:33) a „Božích cirkvách“ (1Kor 11:16; porov. 2Tes 1:4) – posledné dva príklady pravdepodobne hovoria o židovských zboroch.

2. Všetci kresťania na zemi

Na viacerých miestach Pavol jednoducho hovorí o „cirkvi“ alebo „cirkvi Božej“ bez toho, aby to geograficky, či akýmkoľvek iným spôsobom ohraničil. Tých, ktorým píše, často oslovuje (napr. 1Kor 6:4, 14:5, 12), ale vždy to tak nie je. Jedným obzvlášť dôležitým veršom je 1Korintčanom 10:32, kde apoštol hovorí, „Nebudte na pohoršenie ani Židom, ani Grékom, ani Božej cirkvi“. V tomto kontexte musí byť „Božia cirkev“ akousi obdobou ku „Židom“ a „Grékom“. Pavol teda hovorí o troch rozoznateľných skupinách ľudí, ktoré sú roztrúsené po svete.¹² Ak by bol povedal „Nebudte na pohoršenie ani Židom, ani Grékom, ani kresťanom“ (slovo, ktoré Pavol nikdy nepoužíva), význam by sa takmer nezmenil. Hlavný rozdiel je v tom, že výraz „Božia cirkev“ je vo svojej podstate teologicky sýtejší, pretože môže poukazovať na to, že veriaci sú v skutočnosti Božím ľudom. F. F. Bruce tu celkom správne vidí, že tu Pavol definuje cirkev takým spôsobom, že autori druhom storočí prišli ku správnejmu záveru, keď kresťanov opísali ako „novú rasu“, alebo „tretiu rasu“, ako tých, čo nie sú ani Židmi ani Grékmi.¹³ Preto sa zdá, že 1Korintčanom

12:28 naznačuje viacmenej to isté. Pavol hovorí, „A v cirkvi Boh niektorých ustanovil najprv za apoštolov, po druhé za prorokov, po tretie za učiteľov“ (v každom prípade je použitý plurál). Keďže sú to služby smerované celému kresťanskému spoločenstvu na zemi, a nie len zboru v Korinte, slovo *ekklēsia* musí v tomto kontexte naberať takzvaný všeobecný význam. Myšlienka, ktorú tu Pavol vykresľuje, je, že Boh „ustanovil“ týchto vodcov „v cirkvi“: ich služba je Božím darom celému kresťanskému spoločenstvu, nie iba kresťanom v Korinte.¹⁴

3. Malá skupina kresťanov, ktorí sa pravidelne stretávajú v domácnosti

Rovnako, ako mohlo desať a viac židovských mužov, ktorí sa stretávali v dome, tvoriť synagógu, Pavol pokladal aj skupinu kresťanov, ktorí sa stretávali v domácnosti, za *ekklēsiu* - zbor (Rim 16:5; 1Kor 16:19; Flm 2). Pre raných kresťanov bola domácnosť prirodzeným kontextom na stretávanie; práve tu prebiehalo vyučovanie, proroctvá, vzájomná služba a slávenie eucharistie. Medzi domácimi zbormi v rovnakom meste bezpochyby existovali blízke vzťahy a je takisto možné, že keď boli málo početné, mohli sa uskutočniť aj spojené stretnutia; tieto domáce spoločenstvá však neboli len akousi podskupinou väčšieho organizovaného zboru či cirkvi, ako je to dnes v prípade zborových skupiniek. V Pavlových listoch *ekklēsia* opisuje to, čo by protestanti dnes nazvali „miestnym zborom“ alebo „zhromaždením“. Je samozrejmé, že tí, čo patrili do týchto domových spoločenstiev, nadobudli vedomie spo-

---

označenie „rasa“ vid' *The Epistle to Diognetus 1*, a pre „nová rasa“ vid' *The Preaching of Peter*, citované v Clement, *Stromateis*, 6:5:39.

¹⁴ Roloff, *EDNT*, zväzok 1, strana 413; Ridderbos, *Paul*, strana 329; Thrall, *The Second Epistle*, strana 90; Hort, *The Christian Ecclesia*, strana 117. Pace Hainz, *Structuren*, strany 252-5, ktorý tvrdí, že Pavol tu hovorí iba o vodcovstve v Korintskom zbere.

¹² J. Roloff, „Ekklesia,“ *EDNT*, zväzok 1, strany 410-15.

¹³ F. F. Bruce, *1 and 2 Corinthians*, (London, Oliphants, 1971), strana 101. Pre

ločnej identity, jednak preto, že všetci boli kresťanmi, ale tak isto aj preto, lebo sa spolu pravidelne stretávali. Pavol však videl jednotu každého takého-to cirkevného spoločenstva v oveľa významnejších ohľadoch, ako sú tieto. Tieto spoločenstvá boli praktickým prejavom Kristovho tela; boli spojení so svojim Pánom a spolu zjednotení Duchom. Toto tvrdenie je založené na Pavlovom vlastnom učení o cirkvi, ktorá je Kristovým telom; avšak to, ako je táto spoločná identita vyjadrená, môžeme trochu vidieť v tom, ako Pavol hovorí o jednotlivých podomových zboroch, keď na nich príde reč. Každú malú skupinu predstavuje ako samostatnú jednotku. Tak môže zbor osloviť ako keby to bol človek, alebo hovoriť, že zbor sa ako človek správa. Posiela napríklad pozdrav cirkvi, ktorá sa stretáva v dome Prisky a Akvilu (Rim 16:3-4), odovzdáva pozdrav od zboru, ktorý sa stretával u tohto istého páru ešte za čias, keď boli v Korinte (1Kor 16:19) a v liste Filemonovi píše „cirkvi, ktorá je v tvojom dome“ (Flm 2).

4. Zhromaždenie kresťanov

V obmedzenom počte príkladov (všetky sa nachádzajú v posledných kapitolách 1Korintánom) Pavol používa *ekklēsia* takmer v čisto klasickom gréckom význame, keď sa zmieňuje o kresťanoch, ktorí sa skutočne stretávajú (11:18, 14:19, 28, 34, 35). Hovorí o tom, čo by mali robiť, keď sa schádzajú „v cirkvi“ – čiže „v spoločenstve“. Tí, čo minimalizujú teologický obsah slova *ekklēsia*, zvyčajne tu nachádzajú kľúč k Pavlovmu používaniu tohto slova.¹⁵ Tvrdia, že názor, že Pavol vníma cirkev ako „tých, čo sa schádzajú“, pochádza práve z tohto použitia. Tento argument však nie je presvedčivý. Už dávnejšie v 1Korintánom Pavol identifikoval cirkev ako pravý Izrael (1:2), ako odlišnú skupinu ľudí na tomto svete (10:32) a ako telo Kristovo (12:12-13).

¹⁵ Napríklad Hainz, *Structuren*, strany 230-5; Thrall, *The Second Epistle*, strana 93 a iní.

Tieto verše teda znamenajú: „keď sa schádzate ako Boží ľud, keď sa Kristovo telo sprítomňuje ... mali by ste sa správať takto.“¹⁶

Jeden a mnohí

To, ako spolu súvisia tieto rozdielne použitia toho istého slova, vyvolalo mnohé diskusie. Tým najzákladnejším chápaním spomedzi všetkých ostatných je, že Pavol v zásade poníma *ekklēsiu*/cirkev v dvoch formách, a to ako miestnu cirkev (zbor) a ako univerzálnu (celosvetovú) cirkev. V rímskokatolíckeho učení patrí k absolútnym pravdám dogma, že použitie slova „cirkev“, v takzvanom univerzálnom význame, označuje „jedinú svätú Katolícku Cirkev“, ktorej predsedá pápež, a ktorá sa dá odlíšiť od miestnych a národných (rímskokatolíckych) diecéz, ktorým predsedá biskup, a ktoré sa delia na mnoho farností. Neprekvapuje, že ľudia, ktorí nie sú rímskokatolíci, odmietli takéto chápanie cirkvi, pretože im nedovoľuje, aby boli cirkvou v inom zmysle slova. Pavlove spisy neposkytujú žiadnu podporu pre tento pohľad. Nikde nedefinuje cirkev ako organizovanú, hierarchicky štruktúrovanú inštitúciu, ktorá je rozdelená do geografických celkov pod vedením jedného človeka. V protestantskej teológii je najrozšírenejším názorom to, že „cirkev“ síce označuje všetkých kresťanov na svete, ale zároveň je akousi takmer Platónskou realitou. Každá miestna cirkev (alebo zbor) môže byť chápaná ako konkrétny prejav tej najvyššej a večnej cirkvi.¹⁷ Alternatívou k tomuto hlavnému protestantskému postoju je, že použitia slova *ekklēsia* v jeho univerzálnom (celosvetovom) význame hovoria výlučne o nebeskej cirkvi, ktorá

¹⁶ Merklein, „Die Ekklesia,“ strana 314.

¹⁷ R. Sohm, popularizoval tento názor vo svojich viacerých dielach vydaných ku koncu minulého storočia. Pozri jeho *Outlines of Church History*, (London, Macmillan, 1895). Pozri aj Schmidt, *TDNT*, zväzok 3, strana 506nn.

trvá neprerušovane.¹⁸ Za týmto nebeským výkladom leží radikálny kongregačný a individualistický pohľad na kresťanstvo. Na zemi nemôže byť za cirkev pokladané nič iné, len miestne zhromaždenia a táto cirkev nie je ničím iným, než zhromaždením veriacich. Keď sa nestretáva, v podstate neexistuje; na zemi sa neprejavuje inak, len vo forme zhromaždenia; a nemôže spoločne ako celok konať. Preto napríklad Donald Rodinson tvrdí, že iba jednotlivci dokážu evanjelizovať, a že cirkev sama o sebe nemá žiadnu evanjelizačnú funkciu.¹⁹

Je celkom zrejmé, že dokonca aj v tých najranejších listoch Pavol jasne vníma kresťanov ako občanov nebies. Osvojuje si bežné židovské eschatologické presvedčenie, že to, čo na nás čaká v budúcom veku, už dávno existuje „tam hore“.²⁰ Terajší „už“ nebeský stav kresťana bol vyjadrením Pavlovej uskutočnenej eschatológie, ktorú vždy držali v napätí jeho budúce eschatologické očakávania, úzko späté s návratom Krista. Avšak je úplne niečo iné tvrdiť, že všetky takzvané univerzálne použitia slova *ekklēsia* hovoria výlučne o nepretržitom zhromaždení veriacich v nebesiach. Takéto tvrdenie zmiešava dva rozdielne myšlienkové smery, ktoré mal apoštol v mysli: cirkev na zemi a skutočný domov veriaceho v nebi. Tento nebeský obraz sa po prvý krát objavuje v liste Galaťanom 4:21-31, kde Pavol hovorí o nebeskom Jeruzaleme, no v tomto kontexte nepoužíva slovo *ekklēsia*; ba čo viac, stavia do kontrastu veriacich na zemi a Jeruzalem, „ktorý je hore“, ktorý je ich „mat-

kou“ (v. 26). V liste Filipanom 3:20-21 vystupuje súčasný nebeský stav veriacich ešte výraznejšie do popredia. Pišúc kresťanom, Pavol hovorí: „naša vlasť je v nebesiach, a odtiaľ očakávame Spasiteľa, Pána Ježiša Krista“. Prítomný čas gréckeho slovesa *huparchei*, ktoré je preložené ako „je“, zdôrazňuje, že toto nebeské občianstvo je realitou prítomnou už tu a teraz; no v tomto kontexte sa opäť nikde nespomína slovo *ekklēsia* a nič ani nenaznačuje, že kresťania sú zhromaždení v nebi. Ide o to, že veriaci na zemi, ktorí očakávajú Kristov návrat z neba, by mali vnímať svet „tam hore“ ako svoj pravý domov. Nevhodnosť tohto výlučne nebeského výkladu všeobecného použitia slova *ekklēsia* je však najlepšie vidieť vtedy, keď sa bližšie pozrieme na použitie tohto slova Pavlom. Božia cirkev, ktorej nesmieme byť na pohoršenie (1Kor 10:32); cirkev, v ktorej Boh ustanovil apoštolov, prorokov a učiteľov (1Kor 12:28) a cirkev, ktorú Pavol prenasledoval (1Kor 15:9; Ga 1:13; Flp 3:6) jednoducho nemôže byť vecou, ktorá nie je z tohto sveta. Židia a Gréci, pred ktorými nesmieme pohoršovať cirkev, sú tu na zemi, a preto tu musí byť aj cirkev. Vodcovia cirkvi nie sú ustanovení do služby v nebeskej cirkvi, ale v tej pozemskej, ako ani Pavol neprenasledoval cirkev v nebi, ale na zemi, tak, že „chodil po domoch“ (Sk 8:4). Nepopiera to fakt, že cirkev môže mať nebeský rozmer, ktorého súčasťou sú aj tí v Kristovi, ktorí už zomreli, hoci sa o tom Pavol často nezmieňuje; na druhej strane je to úplne odmietnutie tézy, že všetky všeobecné použitia slova *ekklēsia* sa vzťahujú na nebeské zhromaždenie.

Jedna komunita opísaná viacerými spôsobmi

Ako ale potom navzájom súvisia tieto rôznorodé kresťanské použitia slova *ekklēsia* v Pavlových najranejších listoch? Ako im máme rozumieť? Odpoveď spočíva v nájdení najbližšieho slovenského ekvivalentu pre toto grécke slovo. V súčasnej slovenčine by to bolo slovo „komunita“. Komunita je slovo,

¹⁸ Tak tvrdí Robinson, Knox, Banks, O'Brien a Dumbrell.

¹⁹ D. W. B. Robinson, "The Doctrine of the Church and its Implications for Evangelism," *Interchange*, zväzok 15, 1974, strany 156-62, a "The Church and Evangelism," *Interchange*, zväzok 21, 1977, strany 62-3. Vid. tak isto, vo všeobecnom poňatí, jeho knihu *The Church of God*, (Sydney, Jordan, 1965).

²⁰ Pozri A. T. Lincoln, *Paradise Now and Not Yet*, (Cambridge, CUP, 1981), strany 21-2.

ktoré označuje ľudí, ktorí majú niečo spoločné, avšak nie nevyhnutne s rovnakou úrovňou osobnej angažovanosti; a zdá sa, že *ekklēsia* je k nemu takmer dokonalou paralelou. Preto môžeme povedať, že základná rodinná jednotka je rodinnou komunitou; alebo že všetci ľudia žijúci napríklad v „Kensingtone“ (alebo kdekoľvek inde) tvoria komunitu; že všetci Austrálčania tvoria komunitu; a dokonca aj všetci muži a ženy tvoria komunitu. Ak máme na mysli niekoľko zo spomenutých konkrétnych komunít, používa sa množné číslo. Preto je správne hovoriť o talianskej komunite v Austrálii (jednotné číslo), ale aj o talianskych komunitách (množné číslo), ktoré sú na viacerých miestach v Austrálii. Podobne aj Pavol môže hovoriť o (kresťanskej) komunite/*ekklēsia* v domácnosti, ale i o celomestkej (kresťanskej) komunite/*ekklēsia*; alebo o všetkých veriaciach na zemi tvoriacich (kresťanskú) komunitu/*ekklēsia*. Existuje iba jedna kresťanská komunita, ktorú Boh v Kristovi stvoril a Pavol o nej niekedy hovorí vo všeobecnosti (v jej celistvosti) a niekedy konkrétne, keď má na mysli špecifické miesta, alebo keď o nej hovorí v kontexte domových spoločenstiev. Pokiaľ chce hovoriť o tejto komunite, ktorá sa vyskytuje na viacerých miestach, používa množné číslo slova *ekklēsia*.

Na vysvetlenie Pavlovho rôznorodého požitia slova *ekklēsia* nie sú potrebné ani inštitucionálne, ani Platónske ani nebeské pojmy a v skutočnosti všetky tieto vysvetlenia prekrúcajú myšlienky apoštola, podobne ako pojmy „všeobecná/univerzálna“ a „miestna“ (cirkev). Sám Pavol jednoducho takéto rozdiely nerobí.²¹ Pre neho existovala iba jedna kresťanská komunita. Niekedy nad ňou rozmýšľal ako nad neustále rastúcim počtom veriacich naprieč Rímskou ríšou; inokedy to boli pre neho všetci kresťania v jednom meste; a niekedy to boli tí, čo tvorili podomovú cirkev. Veriaci boli tou *ekklēsiou* (kresťanským spoločenstvom, komunitou), pretože apriori spolu zdieľali spoločný život v Kristovi. Pavol očakával, že tí, čo sú v Kristovi, sa budú spolu stretávať, aby tak prejavovali svoj komunitný život, no samotné stretávanie ich ešte nerobilo cirkvou. Vskutku sa väčšina Pavlových použití slova *ekklēsia* týka kresťanov vo všeobecnosti, bez akéhokoľvek pomyslenia na to, že by sa všetci aspoň niekedy stretli tvárou v tvár. Znamená to potom, že význam „schádzania sa“ sa v týchto prípadoch úplne vytratil.

*

²¹ Chcel som poznamenať, že po tom, ako som toto celé nezávisle vypracoval (aspoň, tak som sa nazdával), som zistil, že G. B. Caird vo svojej novopublikovanej práci *New Testament Theology*, (Oxford, Clarendon, 1994), strana 214, prišiel k rovnakému záveru. Píše: „Rozdiel, ktorý nás učili vidieť medzi cirkvou a cirkvami, medzi univerzálnou a miestnou cirkvou... nemá žiaden podklad v Pavlovom používaní.“ Toto je hlavnou slabosťou v Thrallovom rozbere (*The Second Epistle*). Celý jeho argument vychádza z rozlišovania medzi Pavlovým používaním miestneho a univerzálneho významu slova cirkev.

Cirkev = zhromaždenie

Ján Henžel

Definícia cirkvi v Písme

V Novej zmluve nájdeme takmer 100 rôznych opisov a obrazov cirkvi. Sú to jednak drobné obrazy ako soľ zeme, archa, bochník chleba, ratolesti viniča, Božia stavba, občania a cudzinci. Sú to však aj veľké obrazy ako Boží ľud, nové stvorenie, spoločenstvo viery a telo Kristovo. Okolo týchto veľkých obrazov nachádzame témy svätých a posvätených, veriacich a verných, otrokov a služobníkov, kráľovstva a chrámu, domácnosti a rodiny, nového exodu, viniče, stáda a nového ľudstva. Ak by sme chceli vykresliť celistvý biblický obraz cirkvi, museli by sme zobrať do úvahy všetky tieto veľké aj malé obrazy. My sa však sústredíme len na samotný pojem „cirkev“ a ukážeme si, ako jeho porozumenie ovplyvňuje život cirkvi.

Označenie „cirkev“ v Novej zmluve je prekladom gréckeho slova *ekklésia*. Slovo *ekklésia* pochádza zo slovesa *kalein* (volať) a z jeho zloženého tvaru *ekkalein* (vyvolávať, zvolávať, volať von). V klasickej gréckej literatúre heraldi zvolávali občanov mesta, aby sa zhromaždili. Tieto výrazy majú oficiálny nádych, lebo ľudia sa mali zhromaždiť z oficiálnych dôvodov.

Pre novozmluvné použitie má väčší význam použitie slova *ekklésia* v gréckom preklade Starej zmluvy. V tomto preklade sa výraz *ekklésia* objavuje asi stokrát. Najčastejšie sa ním prekladajú bežné hebrejské výrazy (édáh a qáhál) na zhromaždenie ľudí. Ešte dôležitejšie je, že Stará zmluva často zdôrazňuje, kto sa zhromaždil, alebo kto zvoláva zhromaždenie, tým, že ho označuje za „zhromaždenie Hospodinovo“ (5M 23:2nn; 1Par 28:8; Neh 13:1; Mi 2:5). V tomto zmysle dostal výraz (heb. qáhál a gr. *ekklésia*) technický teologický význam, ktorý sa týka izraelského ľudu, najmä keď je zhro-

maždený pred Bohom. Také významné udalosti, akými bolo prijatie zákona (5M 5:22), posvätenie Šalamúnovho chrámu (1Kr 8:14nn) a Ezdrášovo čítanie knihy zákona (Neh 8:2) sa udiali, keď bolo zhromaždenie spolu.

V Novej zmluve *ekklésia* popisuje zhromaždenie kresťanov, ktorí sú svojím vzťahom zjednotení s Ježišom Kristom. Zároveň sa však toto označenie používa iba na zhromaždenie Kristových učeníkov po jeho ukrižovaní a vzkriesení. Pavol používa tento termín pre kresťanov, ktorí sú zhromaždení na konkrétnom mieste (napríklad v dome Kol 4:15; Filem 2) za účelom bohoslužby (1K 11:18; 14:19), modlitieb, či vyučovania (Sk 11:26; 12:5; 1K 14:4-5, 28:34-35), ale aj pre kresťanov v určitom meste alebo oblasti. Pavol tak hovoril o „tesalonickej cirkvi“ (1Tes 1:1; 2Tes 1:1), o kresťanoch v provincii (Galácii: G 1:2; Judsku: G 1:22), alebo v širšej oblasti (Ázii: 1K 16:19). Vtedy však používa tento výraz v plurále (cirkvi). V najširšom zmysle hovorí Pavol o „všetkých Kristových cirkvách“ (Rim 16:16).

Na základe tohto stručného rozboru môžeme povedať, že cirkev nie je Boží ľud, ale aktivita Božieho ľudu. Je to zhromaždenie Božieho ľudu. Zhromaždenie môže byť len zhromaždením konkrétnych ľudí na konkrétnom mieste. Dogmaticky zduchovníť toto zhromaždenie a hovoriť o cirkvi neviditeľnej¹ bolo pre Pavla nemysliteľné. Zhromaždenie nemôže byť neviditeľné.

Prihováram sa preto, aby sme sa vrátili k slovníku našich starých rodičov a rodičov, ktorí boli členmi *zhromaždenia*, a nie cirkvi. Chodili *do zhromaždenia*, a nie na bohoslužby. Na

¹ Augustín, *O Boží obci*. Wycliffe, *O cirkvi*. Luther, *Úvod ku Zjaveniu*. Calvin, *Inštitúcia IV.7*

slovách totiž záleží, a niekedy viacej ako si myslíme.

Zhromaždenie robí kresťanským to, kto ho zhromažďuje, koho zhromažďuje a načo ho zhromažďuje.

Kto zhromaždenie zhromažďuje?

Cirkev, tj. kresťanské zhromaždenie vzniká vtedy, keď Boh realizuje svoje vyvolenie tým, že osobne povoláva k sebe mužov a ženy (R 8:29n). Toto zhromaždenie dáva dokopy Božia ponuka zmierenia, ktorá prichádza skrze apoštolov a ďalších zvestovateľov (2K 5:19n). Charakter ekklésie sa označuje najmä vtedy, keď sa hovorí o "cirkvi Božej." Prívlastok "Božia" sa niekedy pripája k singulárnej forme (1K 1:2; 10:32; 11:22; 15:9; G 1:13; 1Tim 3:5,15) a inokedy k plurálnej forme (1K 11:16; 1Tes 2:14; 2Tes 1:4). Niekedy sa prívlastok "Božia" neuvádza, ale z kontextu vyplýva. Teologicky to naznačuje, že cirkev dostáva svoju identitu a zmysel zo skutočnosti, že je to ľud "vyvolaný Bohom." Je to Boh, kto zvoláva a zhromažďuje cirkev. Je to Boh, kto pôsobí v cirkvi a s cirkvou (1K 12:28). Cirkev sa niekedy spomína aj ako "Kristove cirkvi" (R 16:16), alebo "cirkvi Božie, ktoré sú v Kristu Ježišovi" (1Tes 2:14).

Keby sme Ježišove slová v Mt 16:18: *Ty si Peter a na tej skale si postavím Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu,* čítali s pozadím Ex 19:4nn, kde Hospodin zvolal Izrael k sebe na vrch Sinaj, tak by sme sa nedohadovali už stáročia, či cirkev bola ustanovená na Petrovej osobe, či na Petrovom vyznaní. Vedeli a tešili by sme sa, že sme súčasťou nebeského zhromaždenia, ktoré zhromažďuje Kristus okolo Božieho trónu. Vedeli by sme z Heb 12:22-24: *No vy ste sa priblížili k vrchu Sionu a k mestu živého Boha, k nebeskému Jeruzalemu, k desiatitisícom anjelov, k veľkolepej slávnosti, k zhromaždeniu prvorodených, ktorí sú zapísaní v nebi, k Bohu, sudcovi všetkých, k duchom spravodli-*

vých, ktorí už dosiahli dokonalosť, k Ježišovi, prostredníkovi novej zmluvy, ku krvi očistenia.

Nie vyslobodením Izraelitov z Egypta, ale svojou zmluvou na hore Sinaj zhromaždil Hospodin pre seba zvláštny ľud. Tak aj my sme vstúpili do slávnostného zhromaždenia na Sione spolu so svätými a anjelmi skrze nášho prostredníka, Ježiša Krista. Rovnako ako zhromaždenie na Sinaji zadefinovalo Boží ľud Starej zmluvy, tak aj zhromaždenie na Sione definuje ľud Novej zmluvy.

Cirkev ako kresťanské zhromaždenie vždy malo a stále si musí zachovať tento „nebeský“ charakter. Tým sa nijako nepopiera naše zhromaždenie tu a teraz. Naše zhromaždenie má byť čo najvernejšou podobou toho nebeského. Anglikánsky profesor Broughton Knox o tom hovorí: „Autor listu Hebrejom nepredpovedá budúcnosť, ale hovorí o prítomnej realite... My sme už príslušníkmi nebeskej rodiny. My sme už v Kristovi; už v nebi, hoci ešte stále na zemi očakávame vykúpenie nášho tela. Zčasti sme zomreli a náš život je skrytý s Kristom v Bohu; sčasti ešte stále patríme na zem a potrebujeme umŕtvovať naše pozemské údy. Už sme v nebi, toto je naša prítomná situácia, a nielen budúca nádej. Sme už teraz občanmi nebeského mesta (Fil 3:20), členovia Božej rodiny (Ef 3:19), nebeské zhromaždenie (Heb 12:23).“²

Cirkev je zhromaždením, ktoré zhromažďuje Kristus okolo seba. Preto Pavol varuje rozhádaných korintňanov: *Azda neviete, že ste Božím chrámom a že vo vás prebýva Boží Duch? Ak niekto kazí Boží chrám, toho Boh zničí; lebo Boží chrám je svätý a tým ste vy* (1K 3:16-17)!

Miestne zhromaždenie kresťanov nie je teda iba náhodné, ani pragmatické zhromaždenie s nejakým špeciálnym zámerom. Súvisí s večnými Božími zámermi a s našou novou identitou v

² Knox, D.B. *Selected works*, II. s. 28-29.

Kristovi. Toto zhromaždenie je Božím vlastníctvom, ktoré nikto z nás nesmie privatizovať. Jeho identita je daná Kristom, a nie príslušníkmi tohto zhromaždenia. Kolektívne rozhodovanie v tomto zhromaždení nie je odrazom demokracie (= vlády ľudu). Je prejavom toho, že každý kto prijal pozvanie Ježiša Krista, dostal aj jeho Ducha, a preto v zhromaždení veriacich rozpoznáva vôľu Krista, Pána.

Koho zhromažďuje?

Kresťanské zhromaždenie sa zrodilo pri zoslaní Svätého Ducha zvestovaním Krista. Odvtedy vždy, keď mužovia a ženy prijímajú toto zvestovanie vo viere, Kristus sa stáva reálne prítomným v ich strede. Miestne zhromaždenie kresťanov je odrazom dokonalého vzťahu, ktorý od večnosti existuje v Božej Trojici: Otec sa stará o Syna, Syn hľadá slávu Otca a Duch je Duchom, ktorý naplňa Otca i Syna. Každá osoba Trojice sa stará o blaho iných a v konečnom dôsledku o spásu ľudí, ktorými tvorí toto zhromaždenie. Preto prvoradá orientácia kresťanského zhromaždenia musí byť vertikálna – smerom k Bohu. Je málo, ak spolu iba komunikujeme. V kresťanskom zhromaždení oslavujeme, modlíme sa a ďakujeme Bohu, ktorý hovorí k svojmu zhromaždeniu svoje slovo. Slovamí spomínaného B. Knoxa: „Boh sa obracia k svetu zachraňujúcou láskou a v ňom sa aj my obraciame k svetu v zachraňujúcej láske (tj. evanjelizácii a činmi lásky). Kresťanské spoločenstvo nemôže byť zakrivené do seba, lebo je spoločenstvom Božieho Ducha. Objíma celý svet tak, ako aj Boh. On tak miluje svet.“³ A my tiež tak musíme!

Samozrejme, sme a zostávame hriešnymi. Preto aj naše vzťahy sú nedokonalé. A nielen že sú nedokonalé, ale práve preto, že vzťahy sú také nesmierne dôležité, v oblasti osobných

vzťahov prežívame aj najintenzívnejšiu radosť, alebo najintenzívnejšie trápenie. Platí to pre naše rodinné, partnerské aj cirkevné vzťahy. Napriek vzletným myšlienkam o našej účasti v ponebeskom zhromaždení, o ktorých sme hovorili v predchádzajúcom odseku, ale aj práve kvôli nim, je pre zhromaždenie dôležitý aj poriadok a disciplína, nielen spoločná oslava, modlitby a načúvanie Božiemu slovu. Apoštol Pavol si naliehavo uvedomoval nutnosť disciplíny vo svojom vlastnom živote, aby sám nezlyhal (1K 9:27). Pán Ježiš varuje príslušníkov zhromaždenia pred odpadnutím podobnosťami o semene v rôznych pôdach (Mt 13:1-9), o kúkoli medzi pšenickou (Mt 13:24-30), či o ovciach a capoch (Mt 25:31-46). Hrozná možnosť odpadnutia je aj dôležitou témou listu Hebrejom (2:3; 3:7-4:16; 6:1-12; 10:26-39). 12. kap., z ktorej sme si citovali prekrásny obraz o zhromaždení v nebeskom Jeruzaleme, končí rovnako vážnym varovaním vo vv. 25-29: *Dajte si pozor, aby ste neodmietli toho, ktorý hovorí. Veď ak neunikli ti, čo odmietali toho, čo oznamoval Božiu vôľu na zemi, o čo menej my, keď sa odvrátíme od toho, čo hovorí z neba... A tak keďže prijímame neotrasiteľné kráľovstvo, zachovávajme si milosť a pomocou nej slúžme Bohu s úctou a bážňou, aby sme sa mu zapáčili. Veď náš Boh je stravujúci oheň.* Práve preto, že sa približujeme k veľkolepej slávnosti, k zhromaždeniu prvorodených, ktorí sú zapísaní v nebi (Heb 12:22n), nemáme opúšťať svoje zhromaždenie tu na zemi, ale máme sa povzbudzovať a napomínať navzájom v láske (10:24-25). Do zhromaždenia teda disciplína nevyhnutne patrí.

Cirkev je teda zhromaždenie, ktoré zvoláva/ustanovuje trojjediný Boh, a preto jemu patrí a jemu sa aj zodpovedá. Toto svoje zhromaždenie zhromažďuje Boh z ľudí, ktorí počuli a prijali jeho ponuku na zmierenie. Sú to ľudia, ktorí „vzývajú Božie meno“ na konkrétnom mieste (Sk 9:14; 1K 1:2).

³ Knox, D.B. *Selected works*, II. s. 81.

Z toho pre nás vyplýva, že súčasťou zhromaždenia sa stávame osobným prijatím Božej ponuky v Kristovi, ale tým nevyhnutne vstupujeme aj do vzájomných vzťahov s inými bratmi a sestrami, ktorí túto ponuku tiež prijali. V tomto zmysle sa hlásime k výroku cirkevného otca Cypriána: „Pre koho cirkev nie je matkou, pre toho Boh nie je otcom.“ Nie je možné mať spojenie s Pánom bez spojenia s bratmi a sestrami. Preto slovami brata Fazekaša: „Mali by sme stáť na zásade, že keď už sa niekto rozhodol pre Pána a chce sa dať pokrstiť, nemá zostať mimo zboru. Lebo sú aj takí, ktorí považujú krst za biblicky prikázaný, ale vstup do zboru nie. Tých by sme mali viesť k spomínanému princípu, že krst je novozmluvná forma vstupu do zboru.“⁴ Na jednej strane musia naše zhromaždenia zostať pokornými a pamätať, že kniha členov, ktorú vedie staršovstvo, sa celkom nezhoduje s knihou života, ktorú vedie Boh. Na druhej strane nás to však nezabavuje zodpovednosti usilovať sa o to, aby sa tá naša kniha čo najviac zhodovala s Božou. Voči celému svetu máme zodpovednosť evanjelizačnú a voči svojim členom máme zodpovednosť pastoračnú.

Načo ho zhromažďuje?

Už sme povedali, že náš Boh je od večnosti v troch osobách, ktoré prežívajú navzájom dokonalý vzťah lásky. On nie je ani narcisticky zakrivený do seba a pre svoje blaho nepotrebuje chválu, vďaka a slávu od nás. Načo nás teda Boh zhromažďuje? Ako Boží ľud sme zapojení a konáme rôzne aktivity. V úzkom slova zmysle väčšina tých aktivít nie sú zhromaždením. Z listu Efezanom sa dozvedáme, že cirkev ako zhromaždenie má vlastne robiť iba dve veci. Podľa Ef 2:22 sme zhromaždení, aby sme boli spoločne budovaní na Boží príbytok v Duchu. Podľa 4:15 aby

sme vo všetkom dorastali v Krista. Druhým účelom, na ktorý nás Boh zhromažďuje, je to, aby sa kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach skrze Cirkev (=zhromaždenie) ohlasovala mnohotvárna múdrosť Boha (Ef 3:10). Slovami Petra: *aby ste zvestovali veľké skutky toho, čo vás povolal z temnoty do svojho predivného svetla* (1Pt 2:9). Jedno i druhé sa deje vtedy, keď sa spolu zhromažďujú ľudia s rôznym rasovým, sociálnym, národnostným, kultúrnym, ekonomickým či vekovým pozadím.

Z toho pre nás vyplýva ťažká otázka: Princíp homogénnych skupín môže byť účinným evanjelizačným nástrojom. Ľahšie a účinnejšie vieme evanjeliom osloviť rovnakých ľudí. Ale je to správny prístup k miestnemu zhromaždeniu Božieho ľudu? Keď pripravujeme špeciálne zásady života a budovania róm-ských staníc a zborov, nevzdávame sa tým vopred aspoň jedného zo základných účelov Božieho zhromaždenia? Nemám na to uspokojivú odpoveď, ale túto otázku si musíme vážne pred Bohom klásť.

Znie to divne, ale zhromaždenie nie je evanjelizačnou kampaňou ani diskusným krúžkom na aktuálnu tému. Nie je usporiadané pre tých, čo sú zvonka, ale pre tých, čo sú zvnútra. Je otvorené pre všetkých a Pavol o zhromaždení v Korinte očakával, že bude zrozumiteľné aj pre tých, čo sú zvonka. Zato však ešte neočakával, že všetko, čo sa v zhromaždení deje, bude orientované na to, aby sa tam všetci cítili pohodlne. Dávajme si pozor, aby sme našich návštevníkov neodcudzili svojím nezrozumiteľným jazykom, či neobjasnenými rituálmi. Naši návštevníci však prichádzajú do kresťanského zhromaždenia, ktoré sa z princípu musí odlišovať od iných zhromaždení.

Cirkev je zhromaždená Kristom okolo Krista nato, aby sa stretla s Kristom v jeho Duchu prostredníctvom jeho Slova. Hospodin bol nielen uprostred zhromaždeného ľudu Starej zmluvy v ohni, ktorý vystupoval z hory Sinaj, ale

⁴ Fazekaš, L. *Ako žiť*, s. 79

tam k nemu hovoril. Rovnako je Boh nielen prítomný uprostred svojho ľudu na Sione, ale hovorí (Heb 1:1-2; 12:25). Autorita Božieho slova je podstatná, a preto čítanie a objasňovanie tohto slova je nepostrádateľným pre kresťanské zhromaždenie. Tu sa musíme vyhýbať dvom krajnostiam: Na jednej strane sme v minulosti asi príliš hovorili o zhromaždení iba ako príležitosti pre vzájomné vzdelávanie. Keď sa pozrieme do Kresťanského spevníka, nájdeme tam len veľmi málo piesní, ktorými by sme priamo oslovovali Boha. Nepomerne viacej v nich oslovujeme seba navzájom, alebo spievame o Bohu. Ako reakcia nato prišli moderné chválospevy, ktoré síce veľmi často oslovujú priamo Boha a vyjadrujú mu naše vyznania lásky a vďačnosti, ale obsahovo sú často veľmi plytké a emotívne majú občas skôr romantický, než úctivý dôraz. Modlime sa, aby pripravovaný nový spevník bol vyvážený aj v tomto smere.

Ako sme už hovorili, Boh je vzťahová bytosť a preto aj vzájomné vzťahy ľudí, ktorí sú zhromaždení Kristom okolo Krista, sú veľmi dôležité. Veď preto sa aj voláme Cirkev bratská. Pestovanie vzťahov si vyžaduje čas. Z toho vyplýva, že musíme spolu tráviť viacej času ako 1-2 hodiny týždenne, čo sa čoraz častejšie stáva normou. Žijeme v narušenom padlom svete, kde si láskavé vzťahy vyžadujú aj ťažké a bolestné obete, ako nám to Kristus ukázal (Ef 5:25-27). Práve v ére sociálnych sietí musíme byť v zhromaždení oveľa hlbšie zainteresovaní do života jeden druhého. V kresťanskom zhromaždení nemá miesto individualizmus, kde si ľudia chodia len uspokojiť svoje náboženské potreby ako do akéhosi duchovného supermarketu a kde sa každý stará sám o seba, prípadne si nato platíme profesionálov.

Vzťah medzi zhromaždením a denomináciou

V našej bežnej reči hovoríme o konkrétnom zhromaždení ako o zbore

a o všetkých zborech spolu ako o cirkvi. Lenže z toho, čo sme doteraz hovorili o cirkvi ako zhromaždení, vyplýva, že to je nielen nesprávne, ale aj chybné. Cirkvou je totiž zhromaždenie ľudí, ktorých zvolal Kristus a ktorí sa spolu stretávajú, aby mu vyjadrovali svoju lásku a počúvali jeho slovo. Načo nám je teda denominácia? Už spomínaný B. Knox, ktorý inak vystupoval ostro proti denominacionalizmu, hovorí toto: „Zhromaždenia by mali byť v spoločensťve navzájom. Zhromaždenie by nemalo konať nezávisle od ostatných zhromaždení. Nezávislosť nie je kresťanským konceptom. Je v rozpore s Božou prirodzenosťou, aj s prirodzenosťou, s ktorou stvoril nás. Nezávislosť je protirečením kresťanského spoločensťva. Zhromaždenia by nemali konať bez riešpektovania ostatných zhromaždení. Denominačné štruktúry napomáhajú vzájomnej závislosti zhromaždení. Tieto väzby sú prirodzeným prejavom spoločensťva Božieho Ducha. Denominácia a jej funkcionári majú službu, ktorá je spoločná pre všetkých kresťanov, tj. pomáhať, radiť, povzbudzovať a napomínať zhromaždenie a jeho členov.“ Môže byť účinným nástrojom na podporu pravého kresťanského spoločensťva v každom zhromaždení. Denominácie sú ľudské štruktúry, ktoré keď dobre fungujú, tak podporujú vzájomnú závislosť zhromaždení a verné zvestovanie evanjelia v každom z nich.

Problém nastáva vtedy, keď denominácia seba považuje za „cirkev“ a oddanosť, ktorá by mala patriť jedine Kristovi, si začne nárokovat pre seba. Začne žiť svojím vlastným životom a pokúša sa prinútiť zhromaždenia, aby slúžili jej agende. Denominácia však nie je cirkev. Je to obslužná štruktúra určená na pomoc zhromaždeniam, ktoré sú skutočnou cirkvou...

*

Rôzne definície slova *ekkklesia*

Louw, Nida

Johannes P. Louw a Eugene A. Nida, *Greek-English Lexicon of the New Testament Based on Semantic Domains, Volume 1* (United Bible Societies, New York, NY, 1988, 1989) strany 125-6, 132.

1. *ekkklesia*: spoločenstvo kresťanov, naznačujúce interaktívne členstvo – „zbromaždenie, zbor.“ „Božej cirkvi v Korinte“ 1Kor 1:2, „Pozdravujú vás všetky Kristove cirkvi,“ Rim 16:16.

I keď sa niektorí pokúšali vidieť v slove *ekkklesia* viacmenej doslovný význam „vyvolení“, takýto druh etymologizácie nie je oprávnený ani z hľadiska významu slova *ekkklesia* v novozmluvnej dobe, ani jeho skorším používaním. Výraz *ekkklesia* bol bežne používaný niekoľko stoviek rokov pred kresťanskou érou na označenie zhromaždenia osôb, ktoré bolo ustanovené prostredníctvom dobre definovaného členstva. Vo všeobecnom zmysle, v ktorom ho Gréci používali, to bolo zvyčajne socio-politické teleso, postavené na základoch občianstva v mestskom štáte. Je však dôležité, aby sme v kontexte Novej Zmluvy významu slova *ekkklesia* rozumeli ako „zhromaždeniu Božieho ľudu.“

2. *ekkklesia*: kompletný súhrn všetkých zhromaždení kresťanov – „cirkev“. „Ty si Peter a na tej skale postavím svoju Cirkev,“ Mt 16:18.

3. *ekkklesia*: skupina občanov, ktorí sa zhromažďujú za účelom socio-politických aktivít – „zraz, zhromaždenie.“

BAGD

Walter Baues, William Arndt, F. Wilbur Gingrich a Frederick W. Danker, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, (Chicago: University of Chicago Press, Chicago, IL, 1979) strany 240b-241a.

ekkklesia

1. *zhromaždenie, plénum* ako pravidelne zvolávané politické teleso, Sk 19:39.

2. *zhromaždenie, stretnutie*, Sk 19:32, 40

3. *zhromaždenie* Izraelitov, najmä za náboženským účelom, Heb 2:12 (Ž 21:23), napríklad vypočúť slová Zákona (Dt 4:10; 9:10; 18:16), Sk 7:38

4. kresťanský zbor či spoločenstvo

a. *stretnutie zboru: keď sa zídete v zhromaždení*, 1Kor 11:18; porovnaj s 14:4f, 19, 28, 35; mn.č. vo verši 34; *vyznávať hriechy v zhromaždení*, Dt 4:14; porovnaj s 3Jn 6.

b. *cirkev či zhromaždenie* ako súhrn všetkých kresťanov, ktorí žijú na jednom mieste: Mt 18:17; Sk 5:11, 1Kor 4:17; Flp 4:15; porovnaj s Sk 15:22. Konkrétnejšie cirkev v Jeruzaleme, Sk 8:1, 11:22; Kenchreách, Rim 16:1; Korinte, 1Kor 1:2; 2Kor 1:1; Tesalonikách, 1Tes 1:1; 2Tes 1:1; Kolosách a často cirkvi v Judsku, Gal 1:22, 1Tes 2:14; Galácii, Gal 1:2; 1Kor 16:1; Ázii, 16:19; Zj 1:4; Macedónii, 2Kor 8:1.

c. ako podomové zbory, Rim 16:5; porovnaj s 1Kor 16:19. Kol 4:15; Flm 2.

d. všeobecná, univerzálna *cirkev*, do ktorej patria všetci veriaci: Mt 16:18; Sk 9:31; 1Kor 6:4; 12:28; Ef 1:22; 3:10, 21; 5:23ff, 27, 29, 32; Kol 1:18, 24; Flp 3:6.

Vine

W. E. Vine, *Vine's Expository Dictionary of Old and New Testament Words*, (World Bible Publishers, Iowa Falls, IA, Copyright by Fleming H. Revell Company, Crand Rapids, MI, 1981) strana 84.

1. Celé spoločenstvo vykúpených počas terajšej doby, spoločenstvo, o ktorom Kristus povedal „postavím svoju Cirkev“ Mt 16:18, a ktorá je bližšie opísaná ako „cirkev, „ktorá je jeho telom,“ Ef 1:22, 5:23.

2. V jednoduchom čísle (napr. Mt 18:17, „zhromaždenie“) je to spoločenstvo, pozostávajúce z vyznávajúcich veriacich, napr. Sk 20:28; 1Kor 1:2; Gal 1:13; 1Tes 1:1; 2Tes 1:1; 1Tim 3:5, a v množnom čísle sa vzťahuje na cirkvi v určitej oblasti.

Giles

Kevin Giles, *What on Earth is the Church? An Exploration in New Testament Theology* (InterVarsity Press, Downers Grove, IL, 1995), strany 4, 6, 8-16, 19. V origináli použité s dovolením InterVarsity Press, Downers Grove, IL. Všetky práva vyhradené.

Giles opisuje niekoľko odlišných vysvetlení obsiahleho konceptu cirkvi. S týmito vysvetleniami prichádzali počas celej histórie cirkvi rôzne skupiny a denominácie. Giles začína tým, že pomenúva niektoré zmätky ohľadom toho, ako bežne používame naše slovo *cirkev*,

Slovenské slovo „cirkev“ (anglické „church“) je hneď prvým bodom, pri ktorom nastávajú nedorozume-

nia a zmätky. V našom bežnom jazyku používame tento výraz mnohými spôsobmi. Keď sa povie „chodiť do cirkvi“, myslí sa tým ísť či vojsť do budovy, ktorá sa volá kostol. Na vývesnej tabuli, ktorá stojí pred touto budovou, sa nachádza nápis, „Anglikánska cirkev“, „Presbyteriánska cirkev, Reformovaná cirkev, Cirkev bratská“, či niečo podobné. V tomto prípade je slovo „cirkev“ použité vo význame dnešnej „denominácie“. Keď som mal dvadsať, hovorieval som ľuďom, že akurát začínam študovať teológiu, a niekedy mi odpovedali: „Tak ty máš teda namierené do cirkvi, že?“ V tomto zmysle „cirkev“ znamená duchovenskú profesiu. Počas môjho štúdia teológie zúrila Vietnamská vojna. Často som vtedy počul ľudí hovoriť, „Prečo cirkev s tou vojnou niečo nespraví?“ Zdá sa, že za tým bola myšlienka, že cirkev je jednotnou inštitúciou, ktorá vie rozhodne konať a jednohlasne sa vyjadrovať ku zložitým otázkam. Počas svojho štúdia som musel zvládnuť jeden predmet, ktorý sa volal „cirkevné dejiny.“ Zaoberal sa životom a prácou významných kresťanov-jednotlivcov z minulosti a dopadu, ktorý na kresťanstvo mali významné diskusie a veľké hnutia. Existujú aj ďalšie použitia tohto slova „cirkev“, avšak tieto príklady mi stačia na to, aby som dostatočne poukázal na to, o čo mi ide. V každodennom jazyku nie je „cirkev“ odborným výrazom, ktorý má výlučne jeden význam. Nie je to však o nič lepšie, ani keď sa obrátime na učebnice teológie.

Potom Giles rozvíja nasledujúce obsiahle koncepty „cirkvi“:

1. Cirkev je **božsky ustanovená inštitúcia**, ktorej dal vznik sám Kristus. Toto stanovisko bežne zastáva Rímskokatolícka cirkev a svoju cirkevnú hierarchiu stotožňuje s „Bohom ustanovenou inštitúciou.“

2. Cirkev je **doslova telom Krista** na zemi. Niekoľkí katolícki a anglikánski autori tvrdili, že cirkev je doslovným vzkrieseným telom Krista prítomným vo svete.

3. Cirkev je **Boží ľud**. Tento pohľad je bežnejší v protestantských kruhoch. Jeho zástancovia toto chápanie väčšinou spájajú s izraelským národom ako Božím ľudom.

4. Cirkev sú **všetci kresťania pracujúci vo svete**. Niektorí teológovia v 20. storočí prišli s týmto základným konceptom Cirkvi, ktorá je sústredená na misiu cirkvi vo svete.

5. Cirkvou sú **miestne zhromaždenia/zbory**. Protestantští myslitelia, najmä z darbystickej, baptistickej, letničnej a dispenzacionalistickej tradície, sa zvyknú zameriavať na tento hlavný koncept Cirkvi.

6. Cirkev je **kresťanská komunita**. Sám Giles uprednostňuje toto chápanie ako najlepšie základný celkový koncept Cirkvi.

Giles svoje myšlienky zhrňa v nasledujúcom odseku:

Pri štúdiu Novej Zmluvy bude našim prvoradým záujmom spoločné myslenie Ježiša a apoštolských autorov, a to, ako sa naplňa v životoch tých, ktorí tvoria toto nové spoločenstvo. Nesnažíme sa dokázať, že Ježiš ustanovil inštitúciu s usporiadanou službou, ani sa nesnažíme poukázať na to, že jediná metafora, akou je napríklad telo Kristovo, dáva podstate cirkvi rozhodujúci zmysel. Nechceme Starú Zmluvu spájať s Novou Zmluvou tým, že prehlásime cirkev za Boží ľud; nesnažíme sa ani o to, aby sme zoskupili všetkých kresťanov sveta pomocou definície cirkvi ako Kristovej služobníčky. Netúžime po tom, aby bola cirkev obmedzená na miestne zhromaždenie veriacich. Naš cieľ je omnoho širší. Je ním zahrnúť všetky tieto a ďalšie idey pod jeden základný koncept, kresťanskú komunitu. Tvrdíme, že žiadny iný koncept neposkytuje možnosť celistvej ekkleziológie v takej šírke a hĺbke.

*

KROK 4: PRÍPRAVA VLASTNEJ ODPOVEDE

Aké sú tvoje prvotné závery?

Duchovné formovanie

- Po tom, čo si si prešiel odkazmi na „cirkev“ v Novej Zmluve, v modlitbe hľadaj Pána a pros ho, aby v Tebe stvoril lásku pre svoju cirkev. Ucti si Krista, Hlavu cirkvi, tým, že mu napíšeš modlitbu vďaky za cirkev, jeho telo a nevestu.
- Zhodnoť svoju časovú a finančnú oddanosť svojmu miestnemu zboru v porovnaní s tvojou oddanosťou kresťanským aktivitám mimo tvoj miestny zboru.

Hlbšie porozumenie

- Zadefinuj slovo „cirkev“ tak, ako je používané v Novej Zmluve. Cíť sa slobodne napísať viacero definícií. Odlíš cirkev od iných kresťanských aktivít a organizácií.
- Pospájaj svoje vedomosti z práce na prvých troch témach a v jednom odstavci zosumarizuj slávu, účel a identitu cirkvi.

Zručnejšia služba

- Skupine ľudí, ktorým slúžiš, vysvetli koncept „cirkvi“ tak, ako je používaný v Novej Zmluve. Podel sa s nimi o to, ako sa doteraz rozšírilo tvoje vlastné porozumenie cirkvi.
- Navrhni postup, ktorý ti umožní zboru alebo tvojej skupinke vysvetliť, že miestny zbor má kľúčové postavenie.

KROK 5: DISKUSIA O TÉME **Čo sa môžeme naučiť jeden od druhého?**

1. Ako by väčšina ľudí v našej kultúre definovala alebo pochopila pojem „cirkev?“ Ako si tomu rozumel ty pred tým, než si študoval túto tému?
2. Ako sa v Novej Zmluve používa výraz *ekklesia*?
Čo to znamená?
3. Aký je vzťah „všeobecnej, univerzálnej“ a „miestnej“ cirkvi, teda miestneho zboru? Je miestny zbor jediným legitímnym prejavom „všeobecnej“ cirkvi? Je vôbec namieste tieto dve veci odlišovať?
4. Čo je cirkev z pohľadu tejto témy aj minulých tém?
Aká je jej podstata a jej identita?
5. Odlíš cirkev od iných kresťanských aktivít a organizácií. Je „kresťanské“ podnikanie súčasťou cirkvi? (rozhlasové vysielanie, nemocnica, škola)
6. Je existencia paracirkevných organizácií odobrená Bibliou? Odkiaľ berú svoju autoritu? Sú „cirkvou“?
7. Ako rozvoj hlbšieho porozumenia podstaty a identity cirkvi ovplyvní tvoj život a službu?

POZNÁMKY